

Yargıçlar Kanununa ek kanun tasarısı ve Adalet ve Bütçe Komisyonları raporları (1/64)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 684, 6/2773

27 . XI . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2556 sayılı Yargıçlar Kanununa ek olarak Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25 . XI . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

R. Peker

Gerekçe

Yargıçların kanunla gösterilenlerden başka genel veya özel hiçbir görev alamamaları Anayasa'nın 57 nci maddesinin koymuş olduğu bir esastır. Diğer bütün Devlet memurlarından farklı olarak yargıçlık mesleğinde bulunanları kayıtlıyan bu hüküm yargı erkinin Anayasa hükümleri dâhilinde kullanılmasını sağlamayı hedef tutmuş, buna karşılık 56 nci madde yargıçların aylık ve ödeneklerinin özel hükümlere bağlanacağını kabul eylemiştir. Cumhuriyetin kuruluşundanberi devamlı bir inkişaf kaydetmiş olan Adalet cihazı, tasarının kanuniyet iktisabı halinde, bu yeni tedbirden de faydalanarak bütün teşkilâtı ileri bir görüşün icaplarına göre düzenleme yolunda girişilmiş olan teşekkülleri ve bu hususta alınacak tedbirleri geniş mikyasta kolaylaştırmış olacaktır.

Yargıçlar için konulan bu hükümlerin Yargıçlar Kanununa eklenmesi ve o kanuna bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde gösterilen veya aynı kanun gereğince merkez teşkilâtında yargıçlık sınıfından sayılan görevlerde bulunanlara ödenek verilmesini sağlayacak şekilde tanzimi birinci maddenin konusunu teşkil etmektedir. Yargıçlar Kanununa göre yargıçlık mesleğinden sayılan merkez teşkilâtı görevlerinde bulunanlara yargıç ödeneği verilebilmesi için bu görevlere bilfiil yargıç veya saveçlikten alınmış olmaları şartını arıyan ikinci fıkra esas prensipin tabii ve zaruri bir neticesidir. Bu bakımdan merkez teşkilâtındaki görevlere tâyin, kendiliğinden hiçbir hak behşedemediği cihetle bugün bu teşkilâtta çalışanla merkez görevlerine ilk defa tâyinlerinde yargıçlık veya saveçlik sınıflarından alınmış olmalarına ve bunu takibeden ilerlemelerinde de yargıçların ilerlemesinde esas olan hükümlere göre Ayırma meclislerince tetkika tâbi tutulmuş olduklarına nazaran ödeneğe hak kazanmış olacaklardır.

Yargıç ödeneğinin 2 nci maddede gösterildiği üzere :

- A) Adli tatilden faydalananlara ;
- B) Adli tatilden faydalanamıyarak Yargıçlar Kanununun 68 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince münasip zamanda verilecek yıllık bir ay izini kullananlara ;
- C) Yurt içinde geçici görevle, meselâ bir tahkik işi için başka tarafa gönderilenlere ;
- D) Meşhut suç tahkikatı, keşif, delillerin tesbiti gibi işler için vazifeleri icabı ayrılanlara ; verilmesi ve bu maddede sayılan hâller dışında her ne suret ve sebeple olursa olsun görevleri

başında bulunmayan yargıç ve savcılara görevlerinden ayrı buldukları müddetçe ödenek verilmesi uygun görülmüştür.

Bu arada 367 sayılı kanun hükmüne göre geçici yargı yetkisiyle başka yere gönderilen yargıç, savcı ve yardımcılarına yalnız asli görevlerine ait yargıç ödeneğinin verilmesiyle yetinmesi uygun görüldüğünden geçici yetki ile görevlendirildikleri yerde kendilerine başkaca yargıç ödeneği verilmeyeceği yolunda hüküm konulmuştur.

Tasarımın üçüncü maddesi, yargıç ödeneğinin ay başında aylıklarla birlikte ödeneceğini, açık-
tan ve naklen tâyin edilenlerle terfi edenlerin ödeneğe ne zaman hak kazanacaklarını göstermektedir.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/64

Karar No. 3

10 . XII . 1946

Yüksek Başkanlığa

2556 sayılı Yargıçlar Kanununa ek Kanun hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunun 25 . XI . 1946 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı Komisyonumuza havale edilmesi üzerine ihtiva eylediği hükümler Adalet Bakanı Şinasi Devrin huzuriyle incelendi ve görüşüldü.

Cemiyet içinde adalete herkesin heran için muhtaç olduğu inkâr edilemez. bir hakikattir. Bundan dolayı adaletin hürmet telkin etmesi ve itimat ilham eylemesi şarttır. Adli kudret kadar vatandaşlar üzerinde doğrudan doğruya müessir olan hiçbir kuvvet mevcut olmadığından hâkimler verdikleri kararlarla içtimai nizamı tesis vazifesini yüklenmiş oluyorlar; ve tek bir kararda vukua gelecek olan adaletsizlik âmmeye tevcih olunmuş bir tehdit mahiyeti arzeder. Mütemeddin milletlerde en yüksek his ve hak mefhumu olunca bunun garantisi ilme dayanan mevzuat ve mevzuatın tatbikında bitaraf bir adalettir.

İşte bunun içindir ki, Anayasamızın 57 nci maddesinde Yargıçların kanunen kendilerine verilmiş görevlerden başka hiçbir vazife deruhde etmiyecekleri esas konmuş ve bu suretle diğer Devlet memurlarından ayrı olarak yargıçlar kayıtlanmış bulunmaktadır. Bu suretle kaza erkinin Anayasa hükümleri dairesinde kullanılmasını emniyet altına almak istemiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundanberi adalet cihazının inkişafında birçok adımlar atılmıştır. İnsanların tabii ve mevzu haklarını ve hayat ve servetlerini cessur ve temiz ellere tevdi cemiyetin en büyük emniyet âmillerindedir ve bunun için de Anayasamızın 57 nci maddesi bu müesseseyi bir çerçeve ile kayıtlamış ve 56 nci maddesinde maaş ve ödeneklerinin özel hükümlere bağlanacağını kâul etmiştir. Cemiyetin esas bünyesine bu kadar müessir olan Adalet müessesesini arzu edilir bir hale koymak ve onu hakikaten cessur ve temiz ellerde bulundurmaya esasına dayanarak hazırlanmış olan tasarının tümü kabule şayan görülmüş ve maddeler üzerinde yapılan değişiklikler muvakkat madde ilâvesiyle tatbikatta hâsıl olabilecek şüphe ve tereddütlerin izalesi cihetine gidilmiştir. Bu itibarla :

Birinci madde esasen Yargıç ve Yargıçlar Kanununa göre yargıçlık meslekinden sayılan merkez görevlerinde bulunanların alacakları ödeneğe kadro maaşının esas tutulacağı kaydının; alınmakta olan maaş kadrosuna delâlet ettiği anlaşılmakta ise de maddenin bu fıkrasına (Aylıkları ile birlikte) cümlesinden sonra [Kadro maaşı ve kadrolardan aşağı miktarda maaş alanlara aldıkları maaş] fıkrası ilâve edilerek yüksek bir kadroya aşağı derece ile gelenlerin almakta oldukları maaş karşılığının ödeneğe esas tutulacağı açık olarak ifade edilmiştir.

İkinci fıkrada görev tâbiri iki defa tekrar edildiğinden aşağıdaki görev kaldırılarak şahsa muzaaf bir şekilde [bunların] tâbiri konmak suretiyle fıkra tertiplenmiştir. Bu görevlere yargıçlık veya savcılıktan gelmenin esas olduğu da esasen fıkra sarahatinden anlaşılmaktadır.

İkinci maddede sayılan haller haricinde her ne suret ve sebeple olursa olsun görevlerinden ayrılanların ödenekten istifade edemeyecekleri esasen kabul edilmiş ve Hükümet merkez teşkilâtının sehiv eseri olarak madde de unutulduğu ve bunun için Memurin Kanununun 78 nci maddesinin ilâvesi lâzımgeldiğini Komisyona bildirmiş ve maddeye bu suretle bir ilâve yapılarak bu eksiklik te itmam olunmuştur.

Diğer maddeler aynen kabul edilmiş, yalnız muvakkat bir madde ilâvesi suretiyle müktesep hakların tanınmasına ve bundan sonraki terfilerde hangi esasların hâkim olacağı hususunda tereddütlere mahal kalmamasına çalışılmıştır.

Yargıçlar Kanununa göre yargıçlıktan sayılan merkez teşkilâtında çalışanlar aşağı derecelerden geldikleri takdirde kendi kâdrolarında terfileri mümkün görülmüş ve fakat kadro değişikliklerinden istifade suretiyle terfi imkânları halinde ödenekten istifadeye mahal verilmemiştir. Bu itibarla; Bakanlık dahilinde bir görevden diğer bir göreve terfian tâyin vukunda ödenekten istifade olunamayacağı esası vazedilmiştir.

Bakanlıkta yetkili olarak çalışan yargıç ve savcıların bilfiil hâkimlikten uzaklaştıkları için hem tecrübe ve yetkilerinden mahrum kalmakta ve hem de orada bir vazifeden diğerine nakil suretiyle terfi ettirilmiş olmaları bilfiil hâkimlikte çalışan arkadaşları memnun etmediği Komisyonda münakaşa konusu olmuş, önleyici

tedbirler alınması bir kısım arkadaşlar tarafından istenilmiştir. Adalet Bakanı yakında Meclise bir teşkilât Kanunu getireceğini ve bu meselelerin o kanunla düşünülüp halledileceğini ifade eylemesi üzerine tasarıya bu yolda bir kayıt konulmasından sarfı nazar edilmiştir.

Bundan başka merkez teşkilâtlarından bilfiil yargıçlık veya savcılığa dönmek mecburiyetinde kalacakların bu yerlerde ne kadar müddet kalacakları gene mevzuubahis olmuş, yapılan konuşma sonunda bunun bir müddetle takyit edilmesi doğru olamayacağı çünkü kanunun uygulanmasında şüphesiz bu gibilerin tâyin edilecekleri yerlerde mesleki bakımdan bir tatbikat süresi geçirmelerinin asıl olduğu ve bunu kanun esasen ruhiyle ifade eylemiş bulunduğu cihetle ayrıca tasarıya bir kayıt konmasına lüzum görülmemiştir.

İlişik cetvel üzerinde de bir değişikliğe lüzum görülmemiştir.

Tasarı yukarda açıklanan değişikliklerle ve havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komis-

yonu Başkanı

Trabzon

R. Karadeniz

Afyon

H. Bozca

İmzada bulu-

namadı

Balıkesir

O. N. Burcu

Erzincan

A. Fırat

Kayseri

S. A. Feyzioğlu

Sözcü

Kırşehir

S. Kurutluoğlu

Afyon

H. Dinger

İmzada bulu-

namadı

Bursa

A. Akgüç

İsparta

R. Güllü

Kayseri

R. Özsoy

Malatya

Ş. Tuğay

Kâtip

Manisa

K. Coşkunoğlu

Antalya

N. Aksoy

Denizli

N. Küçüka

Kastamonu

Dr. F. Ecevit

Konya

H. Karagülle

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/64
Karar No. 56

13 . II . 1947

Yüksek Başkanlığa

2556 sayılı Yargıçlar Kanununa ek olarak Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılıp Başbakanlığın 27 . XI . 1946 tarih ve 6/2773 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun tasarısı ve Adalet Komisyonunun bu husustaki raporu Komisyonumuza havale edilmekle önceden bu tasarı, temsil ödeneği ve Askerî Adli Yargıçlar ödeneği hakkındaki tasarı ve tekif ile birlikte Komisyonca hazırlama Komisyonunda iki defa incelenmiş ve sonunda Komisyonumuzda Adalet ve Maliye Bakanları ve bir kısmında Başbakan ve Millî Savunma Bakanı hazır oldukları halde konuşulmuştur.

Yargıç ödeneği hakkındaki tasarıнын tümü üzerinde yapılan konuşmalarda, Yargıç ödeneğinin esas itibariyle lüzumu, bu ödeneğin hangi görevlerde bulunanlara verilmesi, başka görevlere de teşmili ve miktarları üzerinde Komisyon üyeleri ve Komisyonca hazır bulunan Millet Vekilleri tarafından çeşitli düşünceler ileri sürülmüş ve Bakanlarca etraflı açıklamalarda bulunmuş ve Komisyonca da gerekli incelemeler yapılmıştır.

Cemiyet içinde her ferдин haklarına ve hürriyetine tam bir emniyet ve huzurla tasarrufunu sağlamak esasına dayanan cemiyet nizamını ve mâruf veciz ifadesi ile mülkü esas olan adaleti her türlü müdahaleden uzak, tam bir istiklâl içinde temin ile görevli bulunan yargı erkinin görevin önemine ve hususiyetine uygun işliyebilmesi, Yargıçlık mesleğinin ileri bir Kemal yolunda devamlı gelişmesi, mesleğin de mensupları için her zaman çekici bir halde bulunması, hiç şüphesiz; Devlet olarak devamlı bir şekilde tedbirli olmamızı gerektiren ana meselelerden biridir. Bu yolda alman ve alınacak olan tedbirlerden biri olarak Anayasa'nın 56 nci maddesinde nitelikleri, hakları ve görevleri gibi aylık ve ödeneklerinin özel kanunla gösterileceği belirtilen ve yine Anayasa'nın 57 nci maddesine göre, kanunda gösterilenlerden başka genel ve özel

her hangi bir görev alanıyan Yargıçlara işin ve mesleğinin hususiyet ve önemine uygun bir ödenek verilmesini sağlamak maksadıyla hazırlanan kanun tasarısının, Yargıçlara ayrı bir ödenek verilmesine dair bulunan esas bu sebeplerle ve Komisyonca hazır bulunan üyeler tarafından, sebepler hakkında çoğunlukla ve esas hakkında oy birliği ile kabul edilmiştir.

Bu esas kabul edildikten ve tasarıнын tümü üzerinde yapılan konuşmaların yeterliği kâfi görüldükten sonra maddelere geçilmesine karar verilmiştir.

I. -- Birinci maddenin konuşulmasında Adalet Komisyonunca kabul edilen şekil esas tutulmuş ve bu madde hakkında ileri sürülen teklifler üzerindeki görüşmelerde şu sonuçlara varılmıştır .

I - Askerî yargıçlara da aynı esaslar dâhilinde ödenek verilmesi, bu konuda ayrıca yapılan kanun teklifine ait raporda izah edilen sebeplerle çoğunlukla kabul edilmediğinden bu yoldaki teklifin bu tasarıda nazara alınmasına mahal kalmamıştır.

II - Sayıştay Başkan ve Üyelerine bu kanun içinde aynı suretle yargıç ödeneği verilmesi üyelerden bazıları tarafından teklif edilmiş ise de bu konuda Mecliste ayrı bir kanun tasarısı bulunduğundan yapılan teklifin, hâlen diğer Komisyonlarda bulunan tasarıнын müzakeresi sırasında konuşulması ve bu kanun içinde mütaâlâ edilmemesi çoğunlukla uygun görülmüştür.

III - Danıştay Dâva Daireleri İdarî Yargı işleriyle meşgul bulunduğu, diğer dairelerin de işleri arasında, memurlar hakkında yapılan kovuşturmalarda sorgu yargıçlarının görevlerinden bulunan işlerde dâhil bulunduğundan, Danıştay Başkan ve Üyelerine de tasarı ile aynı esaslar dairesinde yargıç ödeneği verilmesi üyelerden bir kısmı tarafından ileri sürülmüştür.

Danıştay, Anayasanın (Yürütme görevi) başlıklı üçüncü bölümünün 51 nci maddesinde kuruluş ve görevleri esası belirtilen ve idari dâva

ve ihtilâfların hallinden başka diğer çeşitli işlerle de görevlendirilen bir kuruldur. Anayasanın (Yargı erki) başlıklı dördüncü bölümünde yazılı 53 ilâ 60 ncı maddelerinde gerek görev bakımından gerek nitelik, seçim, hak ve aylık ve ödenekleri bakımlarından ayrı esaslara ve özel hükümlere tâbi tutulan mahkeme ve yargıçların bu bakımlardan özelliği şüphesiz bulunduğu gibi Danıştay'ın bütün daireleri ve üyeleri ile de her yönden genel yargı cihazı ile tam bir mutabakat arzettiği mütalâası da ileri sürülemez. Danıştay'ın kendi bünyesi ve teşekkülünün hususiyetleri de gözönünde tutularak Danıştay Başkan ve üyelerine aylık veya herhangi bir suretle başka bir ödenek verilmesi işi, Büyük Meclise verilmiş bir kanun tasarısı veya teklifi karşısında ayrıca bir inceleme konusu olabilir. Komisyon üyelerinin çoğunluğu, Anayasanın umumi ve ana yargı cihazı olan yargıçlık teşkilâtının özelliği gözönünde tutularak, yukarıda yazılı maksatlarla hazırlanmış olan bu tasarı çerçevesinde, Danıştay Üye ve Başkanlarına ödenek verilmesini uygun görmemiştir.

IV - Yargıç adaylarının Yargıçlar Kanununun ikinci maddesinde yazılı olduğu üzere yargıçlık ve savcılık sınıf ve derecelerine dâhil olmadığından, tasarıda yargıç adaylarına ödenek verilmesi hakkındaki hüküm çoğunlukla kabul edilmemiştir.

V - 2556 sayılı (Yargıçlar Kanunu) hükümlerine göre, yargıçlık mesleğinden sayılan merkez görevlerinde bulunanlara ödenek verilmesi hakkında tasarıdaki hükme; diğer Bakanlıklar merkez teşkilâtına nazaran bunun bir ayrılık vücutte getireceği düşüncesi ileri sürülerek bazı üyeler tarafından itiraz edilmiş ve bu hükmün tasarıdan çıkarılması teklif edilmiştir.

2556 sayılı Kanunun 74 ncü maddesi yargıçlık ve savcılık mesleklerinden Bakanlık hizmetlerine alınanların bu memuriyetlerde geçirdikleri süreleri yargıçlıkta geçmiş saymaktadır.

Bu görevlerde bulunanların yargıç sayılması, Yargıçlar hakkındaki Ana Kanunun koyduğu bir esastır. Kaldı ki, bu görevlerin yargı cihazının işleminde önemli tesirleri olduğu ve gördükleri işler arasında yargı işi sayılacak işlerin bulunduğu da bir gerçektir.

Bu tasarı yargıç mesleğinde bulunanlara,

meslekte bulunmak ve fiilen görev yapmak gibi bazı kayıtlar altında bir ödenek verilmesi esasını sağlamaktadır. Yargıçlar Kanununa göre meslekten sayılan görevlerde bulunanların bir kısmına bu ödeneğin verilmemesi, kanunun umumiliği esasına karşı bir aykırılık ve haklı görülmesi mümkün olmayacak bir durum yaratacağı gibi, meslek adamları tarafından yapılması zaruri olan Bakanlıktaki görevlerin işleminde zararlı tesirler yapacağı da şüphesiz görülmüştür.

Bu sebeplerle Komisyon üyelerinin çoğunluğu, 2556 sayılı (Yargıçlar Kanunu) hükümlerine göre, yargıçlık ve savcılık mesleğinden alınmakta Bakanlık teşkilâtında bir hizmetle görevlendirilen ve bu memurluklardaki hizmet süreleri yargıçlıkta geçmiş sayılanlara yargıç ödeneğinin verilmesini kabul etmiş ve yalnız, yargıçlık mesleğinde bulunanlar tarafından görülmesinde katî bir zaruret bulunmayan Bakanlık özel kalem müdürlüğünde bulunanlara ödenek verilmemesini uygun görmüştür.

2. — Birinci maddeye bağlı cetvelde yazılı ödenek miktarları üzerinde, hazırlama Komisyonu, Hükümet teklifinden ayrı bir cetvel hazırlamıştır. Komisyonunda görüşmelerde, bir kısım üyeler Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen Hükümet teklifinin aynı kabul edilmesini, bir kısım üyeler de bazı derecelerde hazırlama Komisyonu teklifinden daha az miktarların kabul edilmesini teklif etmiştir. Bu konuşmalar sonunda her derece ayrı, ayrı, oya sunulmuş ve aşağıda yazılı ödenek miktarları çoğunlukla kabul olunmuştur:

Dedere	Aylık aslı	Hükümet	Komisyon-
		teklifi	ca kabul
		ödenek	edilen
		aslı	ödenek
10	35	75	75
9	40	100	100
8	50	150	100
7	60	150	150
6	70	200	150
5	80	250	200
4	90	300	250
3	100	400	300
2	125	500	400
1	150	700	500

3. — İkinci maddenin konuşulmasında, Adalet Komisyonunun kabul ettiği şekil esas tutulmuş ve bu madde üzerinde yapılan tekliflerin konuşulmasında şu sonuçlara varılmıştır:

I - Bir üye, yargıçlık mesleğinde bulunanlardan 4489 sayılı kanuna göre meslekî çalışmalarında bulunmak üzere yabancı memleketlere gönderileceklerine ödenek verilmesini teklif etmiş ve bu teklifi bu gibilere yargıç ödeneği verilmemesi halinde bu şekilde verimli çalışmalar yapmak yolunda arzu izhar edeceklerin azalacağı düşüncesine dayanmıştır. Komisyon çoğunluğu yargıçlık mesleğinde bulunanlardan meslekî tahsilde bulunmak veya herhangi bir görevle yabancı memleketlere gönderileceklerine ayrı bir ödenek verilmesini gerektirecek bir sebep görmiyerek bu teklifi reddetmiştir.

II - Yargıçlardan hastalık sebebiyle vazifesi başına gelemiyenlere ödenek verilmemesi doğru olamayacağı yolunda ileri sürülen düşünce ve yapılan teklif üzerine, yargıçlık görevi başında bulunanlara verilecek bu ödeneğin kısa süren hastalıklar sırasında kesilmesi uygun görülmemiş ve hastalık sebebiyle işi başından ayrıldığı sürenin toplamı senede iki ayı geçmemek kaydıyla, yargıçlara hastalık sebebiyle görevleri başından ayrılmaları halinde de ödenek verilmesini çoğunlukla kabul etmiştir.

Tasarının üçüncü maddesi temsil ödeneği hakkındaki hükümlere uygun bir şekilde ve günlük kesintileri önliyecek bir surette yeniden yazılarak ve geçici madde dördüncü madde olarak vuzuhlandırılmak suretiyle bir fıkra eklenerek kabul edilmiştir.

5. — Kanunun yayımı tarihinden yürürlüğe girmesi çoğunlukla kabul edilmiştir.

6. — Tasarının diğer maddeleri yukarıda belirtilen esaslar dairesinde ve vuzuhu sağlayacak şekilde düzeltilerek yazılmıştır.

7. — Maddelerin konuşulmasından sonra şu noktaların temenni olarak rapora derci kabul olunmuştur:

I - Yargıçlık mesleğinin en ileri bir kemal derecesinde gelişmesini sağlayacak şekilde yargıçların daha esaslı surette yetiştirilmesi konusunda Bakanlıkça alınması düşünülen tedbirler üzerindeki çalışmaların, biranevvel bitirilerek, sonuçlarının fiilî sahaya konulması temenni edilmiştir.

II - Devlet memurları aylıklarının teadülü

hakkında yapılmakta olan incelemeler sırasında yargıç aylık ve ödeneklerinin ayrı ve özel bir barem halinde tesbiti hususunun da tetkiki ve bu incelemeler sonuçlarında hazırlanacak kanun tasarılarının biranevvel Meclise sunulması temenniye değer görülmüştür.

Yüksek Kamutay'ın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Düşüncelerime temsil ödeneği tasarısında yer verilmiştir

Başkan Edirne <i>M. N. Gündüzalp</i>	Başkan V. Diyarbakır <i>C. Ekin</i>
Sözcü İzmir <i>M. Bırsel</i> Ankara <i>C. Gölet</i> Balıkesir <i>E. Altan</i> Bursa <i>F. Bük</i> Diyarbakır <i>V. Dicleli</i>	Kâtip Ankara <i>F. Öymen</i> Antalya <i>N. E. Sumer</i> Balıkesir <i>S. Örgüevren</i> Bursa <i>Dr. M. T. Simer</i> Diyarbakır <i>Ş. Uluğ</i>
İstanbul <i>Dr. A. Adıvar</i> Mardin <i>R. Erten</i>	İzmir <i>S. Dikmen</i> Tokad <i>R. A. Sevengil</i> Yozgad <i>S. İçöz</i>

Müzakeresinde bulunamadım

Hükümet ve Adalet Komisyonlarının teklifi veçhile kabule taraftar olduğumdan Komisyon kararına muhalifim

İstanbul
Ö. N. Köni

Yargıçlara diğer memurlardan farklı bir ödenek verilmesi fikrine aşağıdaki kayıt ve şartlarla taraftarım:

Kanatımca bu ödeneğin gerekçesi ne Anayasanın 56 ncı, ne de 57 nci maddesi olabilir.

56 ncı maddeyi farklı ödenek verilmesini âmîr bir hüküm telâkki etmeğe imkân yoktur. Böyle olmasaydı şimdiye kadar ki tatbikatı Anayasaya aykırı saymak icap ederdi.

57 nci maddede bahis konusu edilen ek görev alamamak kaydına gelince; kanunla gösterilenlerden başka genel veya özel hiç bir görev almamak diğer memurlar için de esastır. Yine kanunun tâyin ettiği hâllerde ek görev alan memurların sayısı geniş Devlet teşkilâtı içinde pek az olduğundan bu sebep Yargıçları diğer memurlardan tamamiyle ayırt eden bir sebep olmak kıymetini haiz değildir. Kaldı ki ek görev aylık veya ücreti asıl görevin dışında ayrıca yapılan bir hizmetin karşılığıdır. Bu bakımdan da yargıçlık ödeneği için gerekçe olamaz. Bundan başka Adalet Bakanlığı merkez teşkilâtında çalışanlar ve Cümhuriyet savcıları için ek görev alamamak yasağı bahis konusu olamayacağına göre bu sebebin ödeneye mesnet yapılamayacağı bu yüzden de meydana çıkmaktadır.

Tsarının komisyonda görüşülmesi sırasında başka memleketlerin de yargıçlara yüksek ödenek verdikleri yolunda yeni bir sebep daha ortaya konmuş ise de bu gibi memleketlerin yargıçlara ne gibi farklı yetiştirme şartları altında fazla ödenek verdikleri ve yüksek idare ve komuta makamlarında bulunanlarla yargıçlar ve diğer memurlar arasında ödenek bakımından ne nispette fark gözetildiği hakkında aydınlatıcı bilgi verilememiştir.

Kanaatimce yargıçlara verilecek ödeneğin gerekçesi mesleğin mahiyet ve öneminin icabetirdiği vasıflardır. Vasıf meselesi ile yetiştirilme işi beraber mütalâa edilecek bir konudur. Teklif edilen kanun tasarısında yetiştirilme şartları yer almadığına ve esasen yargıçların

iki yılda bir ve mümtazen terfi etmek gibi fazla imtiyazları da bulunmasına göre verilecek ödenek miktarı diğer memurlarla fazla fark yaratmıyacak ve ileride yetiştirme şartları için hüküm ve kayıtlar konulurken bunun yeni bir malî külfeti istilzam edebileceğini hesaba katacak bir ölçüde ele alınmalıdır. Kanaatimce bu ölçü ödeneklerin bir üst derece aylık farkını aşmamasıdır. Bu takdirde baremin en üst derecesinde bulunan Yağıtay Başkanı ile Cümhuriyet Başsavcısına 250 şer lira verilebilir.

Komisyonce kabul edilen miktarları bu bakımdan fazla bulduğum gibi Yargıtay ile Danıştay arasında ödenek bakımından fark yaratılmasını da uygun görmemekteyim.

Yargıç yardımcılığını yargıçlığın yetiştirme devresinden saymak ve ödenek verilmesine yargıçlıktan başlamak gerekli olduğu kanaatindeyim.

Kabul edilen ödenek miktarları Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Genel Müdürleri, Müfettişleri ile diğer Bakanlıkların Müsteşar, Genel Müdür ve Müfettişleri arasında da büyük farklar ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Adalet Bakanlığı kadro ve münhal kaydına bağlı olmıyarak bazı yargıçları merkez teşkilâtında çalıştırabildiğine göre bu farkın sahası genişlemektedir. Ortaya böyle bir durumun çıkmasını Devlet hizmetlerinin her sahada iyi işlenmesi bakımından mahzurlu görmekteyim.

Kastamonu Milletvekili
Muzaffer Akalın

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2556 sayılı Yargıçlar Kanununa ek Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2556 sayılı Yargıçlar Kanununa bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde yazılı yargıçlık, savcılık ve yardımcılık sınıflarında bulunanlarla Yargıç Adaylarına, Yargıçlar Kanunu gereğince Yargıçlık meslekinden sayılan merkez görevlerinde bulunanlara aylıklariyle birlikte kadro maaşı esas tutularak bağlı cetvelde gösterilen miktarda yargıç ödeneği verilir.

Yargıçlar Kanununa göre Yargıçlık meslekinden sayılan merkez teşkilâtı görevlerinde bulunanlara yargıç ödeneği verilebilmesi için bu görevlere bilfiil yargıç veya savcılıktan alınmış olmaları şarttır.

MADDE 2. — Adli tatilden faydalananlar ve Yargıçlar Kanununun 68 nci maddesinin 1 nci fıkrası ve hükmüne tevfikan verilen izinleri kullananlarla yurt içinde geçici bir görevle başka tarafa gönderilenler ve vazifeleri icabı ayrılanlar dışında her ne suret ve sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları müddetçe ödenek verilmez.

367 sayılı Kanun hükmüne göre geçici yargı yetkisiyle başka yerlere gönderilen yargıç, savcı ve yardımcılara asli görevlerine ait ödenekten başka yargıç ödeneği verilmez.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı ödenekler ay başlarında ve aylıklarla birlikte ödenir.

Bu ödeneye hak veren bir göreve naklen tâyin olunanlar işe başladıkları tarihte, açıktan tâyin olunanlar da işe başladıkları günü takip eden ay başında yargıç ödeneğine hak kazanırlar.

Terfi edenlere terfi ettikleri dereceye ait yargıç ödeneği işe başladıkları günü takip eden ay başından itibaren verilir.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1. — 2556 sayılı Yargıçlar Kanununa bağlı 1 ve 2 sayılı cetvelde yazılı yargıçlık savcılık ve yardımcılık sınıfında bulunanlarla yargıç adaylarına kanunu gereğince yargıçlık meslekinden sayılan merkez görevlerinde bulunanlara aylıklariyle birlikte kadro maaşı ve kadrolarından aşağı miktarda maaş alanlara aldıkları maaş esas tutularak bağlı cetvelde gösterilen miktarda yargıç ödeneği verilir.

Yargıçlar Kanununa göre yargıçlık meslekinden sayılan merkez teşkilâtı görevlerinde bulunanlara yargıç ödeneği verilebilmesi için bunların bilfiil yargıç veya savcılıktan alınmış olmaları şarttır.

MADDE 2. — Adli tatilden faydalananlar ve Yargıçlar Kanununun 68 nci maddesinin 1 nci fıkrası ve memurun kanununun 78 nci maddesi hükmüne tevfikan verilen izinleri kullananlarla yurt içinde geçici bir görevle başka tarafa gönderilenler ve vazifeleri icabı ayrılanlar dışında her ne suretle ve sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları müddetçe ödenek verilmez.

367 sayılı kanunun hükmüne göre geçici yargı yetkisi ile başka yerlere gönderilen yargıç ve yardımcılara asli görevlerine ait ödenekten başka yargıç ödeneği verilmez.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı ödenekler ay başlarında ve aylıklarla birlikte ödenir.

Bu ödeneye hak veren bir göreve naklen tâyin olunanlar işe başladıkları tarihte, açıktan tâyin olunanlar da işe başladıkları günü takip eden ay başında yargıç ödeneğine hak kazanırlar.

Terfi edenlere terfi ettikleri dereceye ait yargıç ödeneği işe başladıkları günü takip eden ay başından itibaren verilir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yargıçlar Kanununa ek Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4. VII. 1934 tarihli ve 2556 sayılı Yargıçlar Kanununun 17 ve 18 nci maddelerine göre yargıçlık ve savcılık mesleğinde bulunan ve sınıf ve dereceleri aynı kanuna bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde gösterilenlere ve bilfiil yargıçlık ve savcılık görevlerinden Bakanlık hizmetlerine alınıpta Yargıçlar Kanununun 74 ncü maddesine göre bu memurluklarda geçirdikleri hizmet süreleri yargıçlıkta geçmiş sayılanlara (Bakanlık özel kalem müdürlüğü hariç) aylıklarıyla birlikte, bağlı cetvelde gösterilen miktarda yargıç ödeneği verilir.

Ödeneklerde, kadro aylıkları ve buldukları görev kadrosundan aşağı derecede aylık alanlara, aldığı aylık derecesi esas tutulur.

MADDE 2. — Adli tatilden faydalananlar ve Yargıçlar Kanununun 68 nci maddesinin birinci fıkrası ve Memurlar Kanununun 78 nci maddesi hükmüne göre verilen izinleri kullananlarla yurt içinde geçici bir görevle başka tarafa gönderilenler ve vazifeleri icabı ayrılanlar dışında her ne suret ve sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları müddetçe ödenek verilmez.

Hastalık sebebiyle işi başına gelemiyenlere, bu yüzden ayrıldıkları günlerin bir yılda toplamı altmış günü geçmemek üzere, yargıç ödeneği verilir.

307 sayılı Kanun hükmüne göre geçici yargı yetkisi ile başka yerlere gönderilen yargıç, savcı ve yardımcılarına asli görevlerine ait ödenekten başka yargıç ödeneği verilmez.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı ödenekler ay başlarında ve aylıklarla birlikte ödenir.

Bu ödeneye hak veren bir göreve tayin edilenlerin ödenekleri göreve başlayış tarihini kovalayan ay başından verilmeğe başlanır ve bu görevlerden ayrılanların ay sonuna kadar olan istihkakları geri alınmaz.

İkinci madde hükümlerine göre yargıç ödeneklerinin kesilmesi gerekenlerin ödeneklerinin kesilmesinde ve görevlerine dönmeleri üzerine tekrar ödenmeğe başlanmasında yukarıdaki hü-

Hü.

Ad. K.

MADD 4. — Bu kanun 31 . XII . 1946 gününde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan <i>R. Peker</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>M. Ökmen</i>
Devlet Bakanı <i>M. A. Renda</i>	Adalet Bakanı <i>Ş. Devrin</i>
Millî Savunma Bakanı <i>C. C. Toydemir</i>	İçişleri Bakanı <i>Ş. Sökmensüer</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Saka</i>	Maliye Bakanı <i>H. N. Keçmir</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Reşat Ş. Sirer</i>	Bayındırlık Bakanı <i>C. K. İncedayı</i>
Ekonomi Bakanı <i>T. B. Balta</i>	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>Dr. B. Us</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>T. Coşkan</i>	Tarım Bakanı <i>F. Kurdoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Ş. Koçak</i>	Ticaret Bakanı <i>A. İnan</i>
Çalışma Bakanı <i>Dr. S. Irmak</i>	

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşri tarihinden sonra merkez teşkilâtında bir görevden diğer bir göreve terfian tayin edilenler evetce yargıçlık veya savcılıktan gelmiş olsalar bile bilfiil yargıçlıktan veya savcılıktan gelmiş sayılmazlar.

MADDE 4. — Bu kanun 31 . XII . 1946 gününde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

B. K.

kümler uygulanır.

Terfi edenlere terfi ettikleri dereceye ait yargıç ödeneği işe başladıkları günü takiben bir ay başından itibaren verilir.

MADDE 4. — Bu Kanunun yayımı tarihinden sonra merkez teşkilâtında bir görevden diğer bir göreve terfiatân tayin edilenler evvelce yargıçlık veya savcılıktan gelmiş sayılmazlar.

Bu Kanunun yayımından önce Bakanlık hizmetlerinde görevlendirilmiş olanlar buldukları kadro ve göreve munhasır olmak üzere bu hükmün dışında kalırlar.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarahinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Hükümetin teklifine bağlı cetvel

CETVEL

Yargıçlar Kanununa bağlı 1 ve 2 sa- yı cetvellerde yazılı görevlerin sınıfları	Dereceleri	Aylık yargıç ödeneği Lira
Adaylık	11	40
Yardımcılık	10	75
3	9	100
3	8	150
3	7	150
3	6	200
2	5	250
2	4	300
1	3	400
1	2	500
1	1	700

Bütçe Komisyonunun değiştirilmesine bağlı

CETVEL

D.	Aylık yargıç ödeneği
10	75
9	100
8	100
7	150
6	150
5	200
4	250
3	300
2	400
1	500

